

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**İKİNCİ BÖLÜM
KARAR****NURAY ZENCİR BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2018/3087
Karar Tarihi : 2/2/2022

Başkan : Kadir ÖZKAYA
Üyeler : Engin YILDIRIM
M. Emin KUZ
Rıdvan GÜLEÇ
Basri BAĞCI
Raportör : Gökçe GÜLTEKİN YILMAZ
Başvurucu : Nuray ZENCİR
Vekili : Av. Nergiz Tuba ASLAN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; kolluk kuvvetleri tarafından toplantıya yapılan müdahale neticesinde yaranalma meydana gelmesi ve bu olaya ilişkin yürütülen ceza soruşturmasının etkili olmaması nedenleriyle insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının, miting ve gösteri yürüyüşüne müdahale edilmesi nedeniyle de toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 19/1/2018 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.
6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık görüşünü bildirmiştir.
7. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

8. Başvuru formu ile eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) aracılığıyla erişilen bilgi ve belgeler çerçevesinde ilgili olaylar özetle şöyledir:

9. Başvurucu 1965 doğumludur ve olay tarihinde İzmir'de yaşamaktadır.

10. Başvurucu 13/2/2015 tarihinde bazı sivil toplum kuruluşlarının *laik, bilimsel ve ana dilinde eğitim* konusunda ülke genelinde düzenlediği basın toplantısı ve protesto gösterilerinin İzmir'de düzenlenen kısmına katılmak istediğini belirtmektedir.

11. Başvurucu; henüz açıklama yapılmadan Basmane Meydanı'nda toplanan gruba kolluğun basınçlı su ve biber gazı ile müdahalede bulunduğunu, bu müdahaleden etkilendiğini ve ıslandığını, İzmir Fuarı'na doğru kaçtığını, bazı insanların polisler tarafından darbedilerek gözaltına alınmasını alkışlayarak protesto ettiğini, bu nedenle polislerin arasında olan bir kolluk amirinin kendisini gözaltına almaya çalıştığını ve diğer kolluk görevlilerinin de yanlarına gelerek kendisini darbettiğini ifade etmiştir.

12. Başvurucu, olay nedeniyle gözaltına alınmadığını beyan etmiştir. Başvurucu hakkında açılan ceza davası olup olmadığına ilişkin bilgi başvuru dosyasına yansımamıştır.

A. Sağlık Raporları

13. Alsancak Nevvar Salih İşören Devlet Hastanesi tarafından başvuru hakkında düzenlenen 13/2/2015 tarihli genel adli muayene raporu şöyledir:

"Olayın Öyküsü: Hatırladığım kadarıyla eylem alanında bir polis memuru kafama gözüne vurdu. Başım döndü yere düştüm. 7-8 polis memuru beni alıp götürmek için aralarında sırtımı yumrukladılar, copladılar, her tarafım çok ağrıyor dedi.

- Lezyon(lar) ile ilgili bulgular: Sirt bölgesinde yukarıdan aşağıya gireleyen lezyon 10 cm-15 cm- 22 cm eninde, 3 cm boyut, sol zigomatik kemik üzerinde 7 cm çaplı hematoma ekimoz.

-Sonuç: Hayati tehlikesi yoktur. Mevcut bulgular BTT [basit tıbbi müdahale] ile giderilir."

14. Başvurucu, Türkiye İnsan Hakları Vakfı İzmir Temsilciliğine başvurmuş; kendisi hakkında 26/2/2015 tarihli değerlendirme raporu düzenlenmiştir. Anılan raporun sonuç kısmı şöyledir:

"17/2/2015 tarihinde işkence gördüğü iddiasıyla başvuran 1965-Ankara doğumlu Nuray Pehlivan'ın tarafımızdan koordine edilen tetkik, değerlendirme ve konsültasyonu sonucunda; Yumuşak doku travması tanısı konulmuş olup tedavisi halen devam etmektedir.

-Kişinin olaylara dair anlatımları, yakınmalarına ilişkin alınmış olan anamnez, yapılan fiziksel değerlendirme, muayene bulguları, tetkik sonuçları bir arada ve bir bütünlük içinde değerlendirildiğinde:

Kişinin bu süreçte insan eliyle oluşturulmuş travmaya maruz kaldığı ve Dünya Sağlık Örgütü'nün Uluslararası Hastalık Sınıflandırması, ICD 10 kapsamında YO7.3 kodu ile de belirtilen işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele kapsamı içinde değerlendirilmesi gerektiği kanaatini bildirir değerlendirme raporudur."

15. Adli Tıp Kurumu tarafından düzenlenen 16/9/2015 tarihli raporun sonuç kısmı şöyledir:

"Mevcut tıbbi belgeye ve ön raporda incelenen genel adli muayene raporuna istinaden; darp sonrası şahısta tarif edilen, sol zigomatik bölgede hematoma ve sırtta yukarıdan aşağıya uzanan 10 cm-15 cm- 22 cm eninde, 3 cm boyunda ekimoz alanlarına ulaşan yaralanmasın;

1-) Şahsın yaşamını tehlikeye sokan bir duruma neden olmadı.

2-) Kişi üzerindeki etkisinin basit bir tıbbi müdahale ile giderilebilecek nitelikte HAFİF OLMADIĞI kanaatini bildirir rapordur."

B. Ceza Soruşturması Süreci

16. Başvurucu; kendisini yaralayan kolluk görevlileri hakkında işkence, hakaret, kişi özgürlüğünden yoksun kılma, olay yerinde bulunan diğer kolluk görevlileri hakkında kamu görevlisinin suçu bildirmemesi, tüm görevliler hakkında ise görevi kötüye kullanma suçlarını işledikleri iddiasıyla İzmir Cumhuriyet Başsavcılığına (Başsavcılık) 8/5/2015 tarihli dilekçe ile şikâyetle bulunmuştur.

17. Başsavcılık tarafından başlatılan soruşturmada, şikâyete konu toplantıyı gösteren kamera görüntüleri -MOBESE, kolluğun kaydettiği görüntüler- temin edilmiş; görüntülerin incelenmesi amacıyla bilirkişi atanmıştır. Yapılan inceleme neticesinde düzenlenen 17/5/2016 tarihli bilirkişi raporunda yer alan tespitler şöyledir:

"CD içerisinde 11 adet fotoğraf ile bu fotoğraflarla aynı konulu bir adet video dosyasının olduğu tespit edilmiştir.Fotoğraflar ile video dosyasındaki görevli polis memurlarının teşhisi için gönderilen dosya içerisindeki 513 adet vesikalık fotoğraflar mukayese edildiğinde; ... sicil numaralı Y.Y. ... sicil numaralı M.I. ... sicil numaralı G.D. isimli polis memurları olabileceği, teşhis için kullanılan fotoğrafların tamamının vesikalık bir adet resim olduğu düşünüldüğünde yanılma payının bulunabileceği yine fotoğraflarda görülen kaskın son numarasının 6 ile bittiği görüldüğünden, kaskında ... sicil numaralı M.I.ya ait olabileceği değerlendirilmiştir.Mukayese için gönderilen 513 adet vesikalık albümde amirlerin fotoğraflarının bulunmadığı, zira isim listelerindeki sıralama ile fotoğraf albümü sıralaması arasında eksiklikler mevcut olduğu tespit edilmiştir."

18. Başsavcılık 2/6/2015 tarihinde başvurusunun beyanını almış; başvuru, şikâyet dilekçesinde yer alan benzer ifadelerde bulunmuştur.

19. Başsavcılık 19/11/2015 tarihinde tanık Z.F.Y.nin beyanını almıştır. Tanık beyanının ilgili kısmı şöyledir:

"Olay günü 2015 yılı Şubat ayı ortalarında Basmane meydanında düzenlenen bilimsel ve laik eğitim için boykota Nuray hanım ile birlikte katıldık. Basmane meydanındaki topluluğa biber gazı ve tomalardan su sıkılması ile beraber biz fuar içerisine girdik. Burada Tarım pavyonu önünde arkadaşlarla yeniden toplandık Nuray hanım benim yanımdaydı."

Buraya polisler gelerek burada bize fiziki müdahalede bulundular. Nuray hanımı dövdüler ben bunu gördüm. Benim gördüğümde görevli polis memurlardan birisi başındaki kask ile Nuray hanıma vuruyordu. Kaskın numarasını bilmiyorum sadece 35 ile haşladığını gördüm. Özellikle 4 memuru görsem tanırım.

...
Bana göstermiş olduğunuz vesikalık resimlerden tanıyabileceğimi zannetmiyorum. Buradaki görevli polis memurlarının tamamı resmi kıyafetliydi."

20. Başsavcılık 30/9/2016 tarihinde tanık kolluk görevlisi Ş.K.nın beyanını almıştır. Tanık beyanının ilgili kısmı şöyledir:

"Olay tarihinde Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü'nde Emniyet Amiri olarak görev yapmaktaydım. Bana anlatmış olduğunuz olayı hatırladım. 13/02/2015 tarihinde Basmane Meydanı'nda İzinsiz Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü yapılmıştı. Gerekli ihtaratlari Güvenlik Şube Müdürlüğü'nde görevli memur arkadaşlar yerine getirdiler. Ancak kalabalık izinsiz toplantı ve gösteri yürüyüşünde ısrar edince ve yolu ulaşımına kapatınca bizler kalabalığı dağıtmak, yolu ulaşımına açmak için müdahalede bulunduk. Müdahale sırasında kesinlikle zor kullanmaya ilişkin yetkimizin sınırını aşmadık. Şu an bana göstermiş olduğunuz fotoğrafta amir üniforması olan kişi benim. Grubu dağıtırken bir kısım kişiler fuar alanı içerisine girmişti. Grubu sevk ve idare ettiğimi düşündüğümüz kişileri yakalamak için müdahalede bulunduk ancak buna bir kısım şahıslar engel oldular. Bu arada görevli polis memurları ile şahıslar arasında iteleşme oldu. Ancak bu sırada polis memurları kesinlikle şahıslara vurmadılar. Şahıslardaki yaralanma bu iteleşme sırasında olmuştur ve hafif niteliktedir. Fotoğraftan da görüleceği üzere ben müşteki şahsa hiç bir şekilde el uzatmadım. Aksine olayı yatıştırmaya çalışıyordum. Fotoğrafta benim hemen yanında görünen polis memuru E.Ü.dür. Kendisi olay tarihinde Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü'nde görev yapmaktaydı. Ben kendisinin savcılığımıza müracaatını sağlayacağım. Ancak ne E. ne de diğer polis memurları müşteki şahsa vurmadılar. Müşteki şahıstaki yaralanmalar muhtemelen o arbede sırasında olmuştur. Belki de müşteki şahsı vermek istemeyen şahıslar bile yapmış olabilir. Olay hakkındaki bilgim ve görgüm bundan ibarettir."

21. Başsavcılık tarafından şüpheli E.Ü.nün 3/10/2016 tarihinde alınan ifadesinin ilgili kısmı şöyledir:

"2012 yılı Haziran Ayı'ndan 30 Eylül 2016 tarihine kadar İzmir Emniyet Müdürlüğü Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü'nde polis memuru olarak görev yaptım. Bana okunmuş olduğunuz olayı hatırladım. Olay tarihinde Basmane Meydanı'nda izinsiz toplantı ve gösteri yürüyüşü yapılmıştı. Gerekli ihtaratlari Güvenlik Şube Müdürlüğü'nde görevli memur arkadaşlar yerine getirdiler. Ancak kalabalık izinsiz toplantı ve gösteri yürüyüşünde ısrar edince ve yolu ulaşımına kapatınca, bizler kalabalığı dağıtmak, yolu ulaşımına açmak için müdahalede bulunduk. Müdahale sırasında kesinlikle zor kullanmaya ilişkin yetkimizin sınırını aşmadık. Grubu dağıtırken bir kısım kişiler fuar alanı içerisine girmişti. Fuarın içi de kalabalıktı. Grubu sevk ve idare ettiğimi düşündüğümüz kişileri yakalamak için müdahalede bulunduk. Ancak buna bir kısım şahıslar engel oldular. Almak istediğimiz şahısları, bu şahıslar çekiyorlardı. O arada aramızda iteleşme oldu. Bu iteleşme sırasında, ne ben ne de diğer arkadaşlarım şahıslara vurmadık. Şuan göstermiş olduğunuz fotoğrafta 2 numara ile işaretlenmiş kişi benim. Yanımdaki rübeli kişi de dönemin Çevik Kuvvet Şube Müdür Yardımcısı Ş.K.dır. Fotoğraftan da görüleceği üzere ben müşteki şahsa hiç bir şekilde el uzatmadım. Müşteki şahıstaki yaralanmalar, muhtemelen o arbede sırasında olmuştur. Belki de müşteki şahsı vermek istemeyen şahıslar bile yapmış olabilir. Doktor raporundan da açıkça görüleceği üzere müştekinin sırt bölgesinde geniş ekimotik alanlar tarif edilmektedir. Bu alanları oluşturabilecek künt bir cisim ne benim ne de diğer polis memuru arkadaşların elinde yoktu. Ne ben ne de diğer arkadaşlarım olay sırasında cop

kullanmadık. Bu durum olaya ilişkin fotoğraflarda da açıkça görülecektir. Üzerime atılı suçlamayı kabul etmiyorum. Suçsuzum. Amirim olan Ş.K.da müşteki şahsa vurmadı. Aksine, olayı yatıştırmak için müdahalede bulundu. Fotoğrafta bana göstermiş olduğumuz ve bilirkişinin 2 numara olarak işaretlediği kişi benim. Bu şahıs M.I. değildir. Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü'nde 1200 polis memuru görev yapmaktadır. Dolayısıyla hepsini tanımam mümkün değildir."

22. Başsavcılık tarafından şüpheli G.D.nin 28/11/2016 tarihinde alınan ifadesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Bana bahsetmiş olay günü ben İzmir Çevik Kuvvet Müdürlüğü kadrosunda görevliydim.13.02.2015 tarihinde Basmane Fuar Alanı girişinde görevliydik. Benim kullandığım Kask numarası ...dir. O gün toplanan grup kanunsuz olarak yürümeğe istedi bizde o gün bizden sorumlu olan Emniyet Amirimiz talimatı gereği gruba müdahalede bulunduk. Grup içerisinde bulunan bazı kişiler fuar alanına doğru kaçtılar. Bizde bize verilen talimat gereği fuar alanına doğru kaçan kişileri gözaltına almak için şahısların peşinden gittik. Bana göstermiş olduğumuz olayda ki Nuray PEHLİVAN isimli şahıs ile ilgili herhangi bir husumetim bulunmamaktadır. Nuray isimli şahıs o gün toplanan grubu provoke ediyordu.Bu sebep ile de amirimize bayan şahsı gözaltına almaya çalışıyordu bayanın direnmesinden dolayı bizde amirimize şahsı gözaltına alma amacı ile kanunda belirtilen oranda müdahalede bulunduk. Bu müdahale sırasında ben Nuray isimli şahsa vurmadım. Sadece onun direncini kırma amacı ile müdahalede bulundum. Üzerime atılı suç ve suçlamaları kabul etmiyorum. Görüntülere de bakıldığında benim kask numaramdan müdahale şeklim görülecektir. Ve oradaki kask incelendiğinde benim kaskın olmadığı görülecektir. Benim bu konuda söyleyeceklerim bundan ibarettir."

23. Başsavcılık tarafından şüpheli Y.Y.nin 6/12/2016 tarihinde alınan ifadesinin ilgili kısmı şöyledir:

"2011 haziran ayından 2015 Temmuz ayı tarihleri arasında İzmir Emniyet Müdürlüğü Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü'nde polis memuru olarak görev yaptım. Bana okunmuş olduğumuz olayı hatırladım. Olay günü Basmane Meydanında izinsiz toplantı ve gösteri yürüyüşü yapılmıştı. Gerekli duyuru ve ihtarları güvenlik Şubede çalışan arkadaşlar yaptı. Ancak kalabalık izinsiz toplantı ve gösteri yürüyüşünde ısrar edince ve yolu ulaşıma kapatınca, bizler kalabalığı dağıtmak ve yolu kullanıma açmak için müdahalede bulunduk. Müdahale sırasında kesinlikle zor kullanmaya ilişkin yetkimizin dışına çıkmadık. Grubu dağıtırken bir kısım kişiler fuar alanı içerisine girmeye girmişlerdi. Fuarın içi de kalabalıktı. Grubun başında bulunan idareci kişileri yakalamak için müdahalede bulunduk. Ancak bir kısım şahıslar buna engel oldular. Almak istediğimiz şahısları diğer şahıslar engellemeye çalışıyorlardı. O sırada aramızda iteleşme oldu. Bu iteleşme sırasında, ne ben nede diğer mesai arkadaşlarım şahıslara vurmadık ve hakarete bulunmadık. Bu olay sırasında ne ben nede diğer arkadaşlarım jop kullanmadık. Yine müştekinin ifadesinde belirttiği 's... gidin lan burdan' şeklinde söz ne ben söyledim nede arkadaşlarım söyledi. Bu olay sırasında biz sadece olayı yatıştırmak için müdahalede bulunduk. Benden şikayeçi olan Nuray PEHLİVAN isimli şahsı tanımam. Olay günü orada bir sürü bayan şahıs vardı çevik kuvvet olarak topluca yasal sınırlar içerisinde ve gelen emirler doğrultusunda orada bulunan kalabalığa müdahalede bulunduk. Ben kesinlikle ne Nuray PEHLİVAN isimli şahsa nede orada bulunan başka bir şahsa vurmadım ve hakaret etmedim. Üzerime atılı suçlamaları kabul etmiyorum evrak ekinde delil olarak gönderilen fotoğraflarda teşhise elverişli olmayacak şekilde (karanlılık) olduğu için burada kimlerin olduğunu ve kendimi tespit edemedim. Benim bu konuyla alakalı bildiklerim ve söyleyeceklerim bunlardan ibarettir."

24. Başsavcılık 1/6/2017 tarihinde İzmir İl Emniyet Müdürlüğü görevlileri hakkında kovuşturmaya yer olmadığına dair karar vermiştir. Karar gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Müştekinin 13.02.2015 tarihinde kanuna aykırı olarak toplantı, gösteri ve yürüyüşe katıldığı sırada içinde şüpheli polis memurlarının da bulunduğu güvenlik güçlerince kanuna aykırılığı ortadan kaldırma ve kamu görevlilerinin işlenmiş bir suça müdahalesi sırasında müştekinde oluşan basit tıbbi müdahale ile giderilemez şekilde yaralanmasından ibaret olayda; polisin yasal yetkisini kullanması nedeniyle üzerine atılı zor kullanma yetkisine ilişkin sınırı aşılması suretiyle kasten yaralama suçunun yasal unsurları oluşmadığı, keza müştekiye yönelik hakaret suçunun işlendiğine dair ise kamu davası açmayı gerektirir yeterli şüpheyi oluşturma bilecek delil olmadığı Yargıtay Kararları (4 CD.18.06.2012 tarih ve 2010/23257 E,2012/14697 K) ve AİHM içtihatları (murray/İngiltere,14310/88,28 Ekim 1994) ile tüm dosya kapsamından anlaşıldığı,

Keza Yargıtay 13.Ceza Dairesi'nin 30/11/2011 tarih ve 2011/17629 esas, 2011/6976 karar sayılı kararında 'Yeni Türk Ceza Adalet Sistemi'nde benimsenen, 'Kişilerin lekelenmeme hakkı.' ile 'Eksiksiz soruşturma ve tek celsede duruşma.' prensipleri uyarınca, soruşturmayı yürüten C.Savcılarının mâkul sürede bütün delilleri toplamaları, sadece mahkumiyetle sonuçlanacağını değerlendirdikleri hususları dava konusu yapmaları, beraatle sonuçlanacağını değerlendirdikleri eylemleri dava konusu yapmamaları, yani filtre görevi yapmaları gerekeceği' belirtilmeleri ilkesi de dikkate alınarak

Yasal unsurları oluşmayan zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması suretiyle kasten yaralama suçundan ve hakaret suçundan Şüpheliler hakkında atılı Suçlardan KOVUŞTURMAYA YER OLMADIĞINA...

25. Başvurucunun Başsavcılık kararına yaptığı itiraz, İzmir 3. Sulh Ceza Hâkimliğinin 27/10/2017 tarihli kararıyla "savcılık kararının usul ve yasaya uygun olduğu" gerekçesiyle reddedilmiştir. İtirazın reddi kararı başvurucuya 21/12/2017 tarihinde tebliğ edilmiştir.

26. Başvurucu 19/1/2018 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

27. İlgili hukuk için bkz. *Özge Özgüregenin*, B. No: 2014/5218, 19/4/2018, §§ 24, 25, 29-31; *Ali Ulvi Altunelli*, B. No: 2014/11172, 12/6/2018, §§ 23-26, 36-38; *Mehmet Güneş*, B. No: 2015/16417, 11/12/2018, §§ 24-26.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

28. Anayasa Mahkemesinin 2/2/2022 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. İnsan Haysiyetiyle Bağdaşmayan Muamele Yasağının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

29. Başvurucu, demokratik haklarını kullanmak amacıyla bir araya gelen ve barışçıl bir toplantı yapmak isteyen kalabalığa kolluk kuvvetlerinin orantısız olarak müdahalede

bulduğunu, göstericilerin gözaltına alınmasına tepki gösterdiği gerekçesiyle kolluk görevlileri tarafından çevresi sarılarak darbedildiğini, gözaltına alınmayarak baygın hâlde olay yerinde bırakıldığını, hakkında soruşturma açılmadığını belirtmiş; şikâyeti hakkındaki ceza soruşturmasının etkili yürütülmediğini ifade etmiş, kötü muamele yasağının ve gerçekle karar hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

30. Bakanlık görüşünde; Başsavcılık tarafından başvuru kişinin şikâyetine konu olayla ilgili soruşturma başlatılarak olayın faillerini tespiti yönelik araştırmalar yapıldığı, bu kapsamda bilirkişi raporunun alındığı, tanıkların ve şüphelilerin dinlendiği, başvuru kişinin yaralanmasının niteliğini ortaya koyan tıbbi raporun alındığı, tüm bu deliller doğrultusunda kovuşturmayla yer olmadığına dair karar verildiği bildirilmiştir.

31. Başvuru, Bakanlık görüşüne karşı cevabında başvuru formunda dile getirdiği hususları yinelemiştir.

2. Değerlendirme

32. Anayasa'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı" kenar başlıklı 17. maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir:

"Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz."

33. Anayasa'nın "Devletin temel amaç ve görevleri" kenar başlıklı 5. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Devletin temel amaç ve görevleri, (...) kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır."

34. İşkence ve kötü muamele yasağına ilişkin şikâyetlerin devletin negatif ve pozitif yükümlülükleri dikkate alınarak maddi ve usul boyutları bakımından ayrı ayrı incelenmesi gerekmektedir. Devletin negatif yükümlülüğü bireyleri işkenceye, insanlık dışı ve aşağılayıcı muameleye ya da cezaya tabi tutmama sorumluluğunu içerirken devletin pozitif yükümlülüğü hem bireyleri bu tür muamelelerden korumayı (önleyici yükümlülük) hem de etkili bir soruşturma yoluyla sorumluların tespiti ve cezalandırılması sorumluluğunu (soruşturma yükümlülüğü) içermektedir. İşkence ve kötü muamele yasağının maddi boyutu, negatif yükümlülük ile önleyici yükümlülüğü kapsamakta; pozitif yükümlülüğün alanında kalan soruşturma yükümlülüğü ise usul boyutunu oluşturmaktadır (Cezmi Demir ve diğerleri, B. No: 2013/293, 17/7/2014, § 75; Mehmet Şah Aras ve diğerleri, B. No: 2014/798, 28/9/2016, § 64; Mustafa Rollas, B. No: 2014/7703, 2/2/2017, § 49).

35. Bu doğrultuda kural olarak başvuru kişinin kolluk görevlilerince aşırı güç kullanıldığı ve darbedildiği yönündeki iddiası, devletin negatif yükümlülüğü kapsamında kaldığından kötü muamele yasağının maddi boyutu altında incelenmelidir. Başvuru kişinin söz konusu eylem nedeniyle Başsavcılıkça yapılan ve kovuşturmayla yer olmadığına dair karar ile sonuçlanan soruşturmanın etkisiz olduğu yönündeki şikâyeti ise kötü muamele yasağının usul boyutu çerçevesinde incelenmelidir.

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

36. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

İ. İnsan Haysiyetiyle Bağdaşmayan Muamele Yasağının Maddi Boyutunun İhlal Edildiğine İlişkin İddia

(1) Genel İlkeler

37. Devletin bireyin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına saygı gösterme yükümlülüğü, öncelikle kamu otoritelerinin bu hakka müdahale etmemelerini yani anılan maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen şekillerde kişilerin fiziksel ve ruhsal zarar görmelerine neden olmamalarını gerektirir. Bu, devletin bireyin vücut ve ruh bütünlüğüne saygı gösterme yükümlülüğünden kaynaklanan negatif ödevidir (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 81).

38. Anayasa'nın 17. maddesinde düzenlenen hak kapsamında ayrıca devletin -pozitif bir yükümlülük olarak- yetki alanında bulunan tüm bireylerin maddi ve manevi varlığını koruma hakkını gerek kamusal makamların ve diğer bireylerin gerekse kişinin kendisinin eylemlerinden kaynaklanabilecek risklere karşı koruma yükümlülüğü bulunmaktadır. Devlet bireyin maddi ve manevi varlığını her türlü tehlikeden, tehditten ve şiddetten korumakla yükümlüdür (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, B. No: 2012/752, 17/9/2013, § 51).

39. Anılan koruma yükümlülüğü devlete, söz konusu kişilerin işkence ve eziyete ya da insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir ceza veya muameleye maruz bırakılmalarını engelleyecek tedbirler alma ödevi yüklemektedir. Anılan yükümlülük, işkence ve kötü muamele yasağının maddi boyutunun bir unsurunu, devletin kişilerin fiziksel ve ruhsal bütünlüklerini idari ve yasal mevzuat aracılığıyla koruma hususundaki pozitif yükümlülüğünü oluşturmaktadır. Koruma doğrultusunda yetkililerin bildikleri ya da bilmeleri gereken bir kötü muamele tehlikesinin gerçekleşmesini engellemek için makul tedbirleri almamaları durumunda devletin Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrası anlamında sorumluluğu ortaya çıkabilecektir (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 82).

40. Öte yandan bir muamelenin Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının kapsamına girebilmesi için asgari bir ağırlık derecesine ulaşmış olması gerekmektedir. Bu asgari eşik göreceli olup her olayda asgari eşiğin aşıp aşılmadığı somut olayın özellikleri dikkate alınarak değerlendirilmelidir. Bu bağlamda muamelenin süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ile mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi faktörler önem taşımaktadır (*Tahir Canan*, § 23). Değerlendirmeye alınacak bu unsurlara muamelenin amacı ve ardındaki saik de eklenebilir. Ayrıca kötü muamelenin heyecanın ve duyguların yükseldiği durumda meydana gelip gelmediği de dikkate alınması gereken diğer bir faktördür (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 83).

41. Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi tarafından kötü muamele, kişi üzerindeki etkisi gözetilerek derecelendirilmiş ve farklı kavramlarla ifade edilmiştir. Dolayısıyla Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında geçen ifadeler arasında bir yoğunluk farkının bulunduğu görülmektedir. Ağırlık derecelerine göre kötü muamele fiilleri işkence, eziyet ve insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele olarak nitelendirilmektedir (*Cezmi Demir ve diğerleri*, §§ 84-89).

42. Anayasa'nın 17. maddesi, bir yakalamayı gerçekleştirmek için güç kullanımını yasaklamamaktadır. Kişinin hareket özgürlüğünü kısıtlamak için uygulanan fiziksel şiddet şeklinde tanımlanabilecek güç kullanımı ortaya çıkan tehlike bakımından kaçınılmaz ve gerekli olandan fazla olmamak kaydıyla kullanılabilir (Ali Rıza Özer ve diğerleri, [GK], B. No: 2013/3924, 6/1/2015 § 81; Ali Ulvi Altunelli, § 76).

(2) İlkelerin Olaya Uygulanması

43. Başvurucu; basın açıklaması ve protesto eylemine katılmak istediğini, kolluğun müdahalesi üzerine toplanma bölgesinden uzaklaştığını, bulunduğu bölgedeki göstericilerin gözetilmesine tepki gösterdiği gerekçesiyle kolluk görevlileri tarafından çevresi sınırlanarak darhedildiğini ileri sürmüştür. Başvurucu hakkında toplantı günü alınan sağlık raporları başvurusunun yaralandığını doğrulamaktadır.

44. Başvurucu aleyhine bu toplantı nedeniyle açılan bir soruşturma veya ceza yargılaması başvuru dosyasına yansımamıştır. Buna karşın Başsavcılık, başvurusunun toplantıya katıldığını ve kolluk müdahalesiyle yaralandığını kabul etmiş; başvurusunun yaralanmasında polislerin yasal yetkisini kullanması nedeniyle kasten yaralama suçunun unsurlarının oluşmadığını değerlendirmiştir.

45. Başvurusunun toplantı esnasında kolluk müdahalesi neticesinde yaralandığı iddiasının Başsavcılık tarafından kabul görmesi karşısında -başvuru dosyasına Başsavcılıkça ulaşılan sonuçtan farklı bir sonuca ulaşmayı gerektirecek bir olgu yansımada da nazara alınarak- başvurusunun toplantı esnasında kolluk tarafından güç kullanımı sonucunda yaralandığı kabul edilmiştir. Bu aşamadan sonra, güç kullanımının kaçınılmaz hâle geldiği ve kullanılan gücün orantılı olduğunu kanıtama yükümlülüğü kamu makamlarına aittir.

46. Somut olayda başvurusunun bizzat şiddete başvurduğuna ya da kolluk güçlerine direndiğine dair tutanak veya görüntü bulunmamaktadır. Ayrıca başvurusu hakkında bu toplantı nedeniyle alınmış bir cezai önlem veya soruşturma yapıldığı bilgisi de mevcut değildir. Dolayısıyla güç kullanımının gerekliliği ve orantılığı kolluk birimlerince ortaya konulamamıştır.

47. Öte yandan Başsavcılıkça yapılan değerlendirmede "güvenlik güçlerince kamuna aykırılığı ortadan kaldırma ve kamu görevlilerinin işlenmiş bir suçta müdahalesi sırasında" başvurusunun yaralandığı belirtilmiş ise de başvurusu yönünden müdahale somutlaştırılmamış, müdahalenin şekli ve süresi açıklanmamıştır. Bu durumda kullanılan gücün kaçınılmaz olduğunun tespit edildiğini söylemek mümkün görünmemektedir.

48. Ayrıca her ne kadar şüpheli bazı kolluk görevlileri beyanlarında başvurusunun bulunduğu grubu kıskırttığından bahsetmişse de başvurusu hakkında herhangi bir adli işlem yapılmadığı hususu da dikkate alındığında başvurusunun kendi tutumundan dolayı fiziksel güce başvurulduğunu düşünmenin mümkün olmadığı, dolayısıyla başvurucuya yönelik güç kullanımının kaçınılmaz hâle geldiğinin kamu makamlarınca kanıtlanamadığı sonucuna ulaşılmıştır.

49. Bu tespitten sonra kolluk görevlilerinin gerçekleştirdiği eylemin hangi boyuta ulaştığı değerlendirilmelidir. Bu kapsamda somut olay bir bütün olarak değerlendirildiğinde eylemin insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele şeklinde nitelendirilmesi mümkün görülmüştür.

50. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının maddi boyutunun ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

ii. İnsan Haysiyetiyle Bağdaşmayan Muamele Yasağının Usul Boyutunun İhlal Edildiğine İlişkin İddia

(1) Genel İlkeler

51. Devletin kişinin maddi ve manevi varlığını koruma hakkı kapsamındaki pozitif yükümlülüğünün bir usul boyutu bulunmaktadır. Bu usul yükümlülüğü çerçevesinde devlet her türlü fiziksel ve ruhsal saldırı olayının sorumlularının belirlenmesini, gerekçiyorsa cezalandırılmasını sağlayabilecek etkili resmi bir soruşturma yürütmek durumundadır. Bu tarz bir soruşturmanın temel amacı söz konusu saldırıları önleyen hukukun etkin bir şekilde uygulanmasını güvenceye almak, kamu görevlilerinin ya da kurumlarının karıştığı olaylarda bunların sorumlulukları altında meydana gelen olaylar için hesap vermelerini sağlamaktır (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 110).

52. Bu soruşturma, sorumluların belirlenmesini ve cezalandırılmasını sağlamaya elverişli olmalıdır. Bu mümkün olmazsa madde, sahip olduğu öneme rağmen pratikte etkisiz hâle gelecek ve bazı hâllerde devlet görevlilerinin fiili dokunulmazlıktan yararlanarak kontrolleri altında bulunan kişilerin haklarını istismar etmeleri mümkün olacaktır (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 25).

53. Yürütülecek ceza soruşturmaları, sorumluların tespitine ve cezalandırılmalarına imkân verecek şekilde etkili ve yeterli olmalıdır. Soruşturmanın etkili ve yeterli olduğundan söz edilebilmesi için soruşturma makamlarının resen harekete geçerek olayı aydınlatabilecek ve sorumluların tespitine yarayabilecek bütün delilleri toplaması gerekir. Dolayısıyla kötü muamele iddialarının gerektirdiği soruşturma bağımsız bir şekilde, hızlı ve derinlikli yürütülmelidir. Diğer bir ifadeyle yetkililer, olay ve olguları ciddiyetle öğrenmeye çalışmalı; soruşturmayı sonlandırmak ya da kararlarını temellendirmek için çabuk ve temelden yoksun sonuçlara dayanmamalıdır. Bu kapsamda yetkililer diğer deliller yanında görgü tanıklarının ifadeleri ile kriminalistik bilirkişi incelemeleri dâhil söz konusu olayla ilgili kanıtları toplamak için alabilecekleri bütün makul tedbirleri almalıdır (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 114).

54. Yürütülen ceza soruşturmalarının amacı, kişinin maddi ve manevi varlığını koruyan mevzuat hükümlerinin etkili bir şekilde uygulanmasını ve sorumluların ölüm ya da yaralama olayına ilişkin hesap vermelerini sağlamaktır. Bu bir sonuç yükümlülüğü değil uygun araçların kullanılması yükümlülüğüdür. Diğer taraftan burada yer verilen değerlendirmeler hiçbir şekilde Anayasa'nın 17. maddesinin başvuruculara üçüncü tarafları adli bir suç nedeniyle yargılama ya da cezalandırma hakkı, tüm yargılamaları mahkûmiyetle ya da belirli bir ceza kararıyla sonuçlandırma ödevi yüklediği anlamına gelmemektedir (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 113).

55. Soruşturma sonucunda alınan kararın soruşturmada elde edilen tüm bulguların kapsamlı, nesnel ve tarafsız bir analizine dayalı olması, bunun yanı sıra söz konusu kararın yaşam hakkına yönelik müdahalenin Anayasa'nın aradığı zorunlu bir durumdan kaynaklanan ölçülü bir müdahale olup olmadığına yönelik bir değerlendirme içermesi de gerekmektedir (*Cemil Danişman*, B. No: 2013/6319, 16/7/2014, § 99).

(2) İlkelerin Olaya Uygulanması

56. Başvurucu; şikâyet dilekçesinde, katıldığı toplantıya kolluk görevlilerinin müdahalesi sonucunda yaralandığını belirtmiş ve buna ilişkin sağlık raporlarını sunmuştur.

57. Etkili bir soruşturmada delillerin toplanması ve nesnel bir analize tabi tutulması önemlidir.

58. Kovuşturmaya yer olmadığına dair kararda, başvurusunun kanuna aykırı olarak toplantı, gösteri ve yürüyüşe katıldığı sırada içinde şüpheli polis memurlarının da bulunduğu güvenlik güçlerince kanuna aykırılığın ortadan kaldırılması ve kamu görevlilerinin işlenmiş bir suçta müdahalesi sırasında başvurusunun yaralandığı kabul edilmiştir. Ancak soruşturma sonucunda varılan sonuçtan başvurucuya karşı güç kullanımının neden orantılı olduğu tam olarak anlaşılabilmiş değildir. Zira kararda güç kullanımının orantılılığına dair başvuru hakkında bir kişiselleştirme yapılmamıştır. Oysa genel olarak olayın anlatılmasının yanı sıra başvuru açısından da kendisine karşı kullanılan gücün ne şekilde orantılı olup olmadığına değerlendirilmesi Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kötü muamele yasağı kapsamındaki usul yükümlülüğünün bir gereğidir. Bu açıdan da soruşturmanın etkili biçimde yürütüldüğü söylenemeyecektir (benzer yöndeki karar bkz. *Alp Altınörs*, B. No: 2018/2790, 25/2/2021, § 62).

59. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının usul boyutu itibarıyla ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Düzenleme Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları

60. Başvurucu, barışçıl şekilde yapılan miting ve gösteri yürüyüşüne müdahale edildiğini belirterek toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğini öne sürmüştür.

2. Değerlendirme

61. Somut başvuruda insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağı yönünden ihlal kararı verildiğinden toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddia hakkında inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Engin YILDIRIM bu görüşe katılmamıştır.

C. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

62. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“(1) Esas inceleme sonunda, başvuru hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...”

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvuru lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırarak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.”

63. Başvurucu, yeniden soruşturma yapılmasına karar verilmesi ile 150.000 TL maddi ve 150.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

64. Anayasa Mahkemesinin *Mehmet Doğan* ([GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018) kararında ihlal sonucuna varıldığında ihlalin nasıl ortadan kaldırılacağı hususunda genel ilkeler belirlenmiştir. Anayasa Mahkemesi diğer bir kararında ise bu ilkelerle birlikte ihlal kararının yerine getirilmemesinin sonuçlarına da değinmiş ve bu durumun ihlalin devamı anlamına geleceği gibi ilgili hakkın ikinci kez ihlal edilmesiyle sonuçlanacağına işaret etmiştir (*Aligül Alkaya ve diğerleri* (2), B. No: 2016/12506, 7/11/2019).

65. Bireysel başvuru kapsamında bir temel hakkın ihlal edildiğine karar verildiği takdirde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırıldığından söz edilebilmesi için temel kural mümkün olduğunca eski hâle getirmenin yani ihlalden önceki duruma dönülmesinin sağlanmasıdır. Bunun için ise öncelikle ihlalin kaynağı belirlenerek devam eden ihlalin durdurulması, ihlale neden olan karar veya işlemin ve bunların zararların giderilmesi, ayrıca bu bağlamda uygun görülen diğer tedbirlerin alınması gerekmektedir (*Mehmet Doğan*, §§ 55, 57).

66. Başvuruda, kolluk güçleri tarafından orantısız güç kullanılması nedeniyle insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının maddi boyutuyla, buna ilişkin etkili soruşturma yapılmaması nedeniyle de insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının usul boyutuyla ihlal edildiği sonucuna varılmıştır. İnsan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının maddi boyutuna yönelik ihlalin kolluk görevlilerinin eyleminden, usul boyutuna yönelik ihlalin ise öncelikle Cumhuriyet Başsavcılığının kararından kaynaklandığı anlaşılmıştır.

67. Bu durumda insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının usul boyutuna yönelik ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden soruşturma yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Yapılacak yeniden soruşturma, ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına yöneliktir. Bu kapsamda yapılması gereken iş, yeniden soruşturma kararı verilerek Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştıran nedenleri gideren, ihlal kararında

belirtilen ilkelere uygun yeni bir karar verilmesinden ibarettir. Bu sebeple kararın bir örneğinin yeniden soruşturma yapılmak üzere İzmir Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine karar verilmesi gerekmektedir.

68. Öte yandan somut olayda insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının ihlal edildiğinin tespit edilmesinin başvurunun uğradığı zararların giderilmesi bakımından yetersiz kalacağı açıktır. Dolayısıyla ihlalin bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırılabilmesi için insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının ihlali nedeniyle yalnızca ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvurucuya net 90.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

69. Anayasa Mahkemesinin maddi tazminata hükmedebilmesi için başvurunun uğradığını iddia ettiği maddi zarar ile tespit edilen ihlal arasında illiyet bağı bulunmalıdır. Başvurunun bu konuda herhangi bir belge sunmamış olması nedeniyle maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

70. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 294,70 TL harç ve 4.500 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 4.794,70 TL yargılama giderinin başvurunca ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. İnsan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın **KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,**

B. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının maddi ve usul boyutu itibarıyla **İHLAL EDİLDİĞİNE OYBİRLİĞİYLE,**

C. Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddia hakkında **İNCELEME YAPILMASININ GEREKLİ OLMADIĞINA** Engin YILDIRIM'ın karşıoyu ve **OYÇOKLUĞUYLA,**

D. Kararın bir örneğinin insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden soruşturma yapılmak üzere İzmir Cumhuriyet Başsavcılığına (Soruşturma No: 2015/41981) **GÖNDERİLMESİNE,**

E. Başvurucuya net 90.000 TL manevi tazminat **ÖDENMESİNE,** tazminata ilişkin diğer taleplerinin **REDDİNE,**

F. 294,70 TL harç ve 4.500 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 4.794,70 TL yargılama giderinin başvurunca **ÖDENMESİNE,**

G. Ödemelerin, kararın tebliğini takiben başvurunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal **FAİZ UYGULANMASINA,**

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına **GÖNDERİLMESİNE** 2/2/2022 tarihinde karar verildi.

Başvuru Numarası : 2018/3087

Karar Tarihi : 2/2/2022

KARŞIOY

1. Başvurucu toplantı ve gösteri yürüyüşünü düzenleme hakkını kullanırken kendisine karşı gerekliliği ve orantınlığı kolluk birimlerince ortaya konulamayan bir güç uygulamasına maruz kalarak yaralanmıştır. Ortada demokratik toplum düzeninin oluşması ve sürdürülmesinde hayati bir işlevi olan temel bir anayasal hakkın kullanılması sırasında gerekli ve orantılı olmayan bir güç uygulanması söz konusudur. Olayın toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı ile ilgili boyutunu değerlendirmemek kolluğun güç kullanımının demokratik ve anayasal bir hakkın kullanılmasına müdahale edilmesi sonucunu doğurduğunu dikkate almamak anlamına gelecektir. Kolluk sıradan adli bir olaya müdahale etmemiştir. Dolayısıyla toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına ilişkin değerlendirme yapılması gayet mümkündür ve gereklidir.

2. Anayasa'nın 34. maddesi; fikirlerin barışçıl bir şekilde ortaya konabilmesi için toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkını güvence altına almıştır. Dolayısıyla toplantı hakkının amacı, şiddete başvurmeyen ve fikirlerini barışçıl bir şekilde ortaya koyan bireylerin haklarının korunmasıdır. Demokratik bir toplumda, mevcut düzene itiraz eden ve barışçıl yöntemlerle mevcut düzenin değiştirilmesi gerektiğini savunanlara dahi toplantı özgürlüğü ve diğer yasal araçlarla bu fikirlerini ifade edebilme imkânı sunulmalıdır (*Dilan Ögüz Canan* [GK], B. No: 2014/20411, 30/11/2017, § 37; *Ali Rıza Özer ve diğerleri* [GK], B. No: 2013/3924, 6/1/2015, §§ 117, 118; *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri* [GK], B. No: 2014/920, 25/5/2017, § 80; *Osman Erbil*, B. No: 2013/2394, 25/3/2015, § 47; *Gülşah Öztürk ve diğerleri*, B. No: 2013/3936, 17/2/2016, §§ 67, 68; *Ömer Faruk Akyüz*, B. No: 2015/9247, 4/4/2018, § 54).

3. Başvurucunun toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına yapılan müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen ve somut başvuruya uygun düşen kanunlar tarafından öngörülme, Anayasa'nın ilgili maddesinde belirtilen nedenlere dayanma ve demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluk koşullarını sağlayıp sağlamadığının tespiti gerekmektedir.

4. Somut başvuruda müdahalenin yasal dayanağını 2559 sayılı Kanun'un 16. maddesi ile 2911 sayılı Kanun'un 7., 22. ve 34. maddeleri oluşturmaktadır.

5. Gerçekleştirilen müdahale Anayasa'nın 34. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan sebeplerden kamu düzeninin korunmasına yönelik önlemlerin bir parçası olduğundan meşru bir amaç taşımaktadır.

6. Somut olayda başvurucu ve diğer katılımcılar çeşitli Sivil Toplum Kuruluşlarının çağrısıyla biraraya gelerek "bilimsel, laik ve anadilde eğitim" taleplerini kamuoyuna aktarmak için barışçıl şekilde bir basın açıklaması yapmak istemişlerdir. Kolluk kuvvetleri toplanan kalabalığı orantısız bir güç kullanarak dağıtmış, bu esnada başvurucu yaralanmıştır. Kamu düzenini bozduğu idarece ortaya konulmayan, şiddet içermeyen bir toplantıya güç kullanarak müdahalede bulunmak anayasal ve demokratik haklarını kullanırken vatandaşların tereddüte düşmesine ve caydırıcı etkilere maruz kalmasına neden olacaktır.

7. Başvurucunun Anayasa'nın 34. maddesinde güvence altına alınan toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkına demokratik bir toplumda gerekli ve orantılı olmayan bir şekilde müdahalede bulunulmuş ve bu hakkı ihlal edilmiştir.

Üye
Engin YILDIRIM